

Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա Կ Ա Ն

Թիֆլիսի առևտրական գազեր:

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԹԵՐԹ

(ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ)

Հրատարակվում է շաբաթը մեկ անգամ կէս թերթ, կիրակի օրերով: 10 ամսվայ գինը Մարտից մինչև Յունիսը՝ քաղաքում՝ 2 ման. 50 կոպ., դուրսը՝ 3 մանկ:

Գազերին ստորագրվող կարելի է խմբագրողի մոտ:
Գազեր թույլ հրատարակվելու կրնան լին մասնաւոր յայտարարութիւններ: Գների մասին կարելի է խմանալ խմբագրատանը:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ:

Տէրութենի կարգադրութիւններ: Թիֆլիսի Բեական զինադիայի մասին: Թիֆլիսի ինկերների ուսումնարանի մասին: Տորգեր: Բանկերի վրայ: Նոր դիտեր հայերի մէջ էս վերջին ժամանակներումը: Զանազան տեղեկութիւններ: Առևտրական տեղեկութիւններ:

ԽՆԴԱԳՐԱՏԱՆԻՑ:

«Առճառականի» խմբագրութունը յայտնում է, որ էս տարի յուլիսի 1-ից սկսած, բացի 10 ամսով ստորագրվողը, ընդունում է նմանապէս և 6 ամսով ստորագրութիւն մինչև դեկտեմբերի վերջը: Էդ վեց ամսի համար դիւնը նշանակվում է Թիֆլիսում՝ 1 մ. 50 կ. իսկ քաղաքից դուրսը, 2 մ.

Դեռ էլի շարունակվում է «Առճառականի» համար ոտորագրութիւնը առաջին №-ից էս գազերի ճակատումը յայտնած գներով:

ՏԵՐՈՒԹՆԻ ԿԱՐԳԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:
Թիֆլիսի Բեական զինադիայի մասին: Նորին Կայսերական Բարձրութիւն, Կովկասեան փոխարքան Կովմ. Կասեան երկրի ուսումնարանների գլխաւոր Է. Կասեան միջնորդութենի համեմատ կարգադրեց էս 1866—1867 թւին Թիֆլիսի Բեական

զինադիայումը ուսումն առնող աշակերտներին պահանջել տարին 5 մանկթ՝ սովորելու իրաւունքի համար: Էդ զինադիայի ուսուցիչներին ժողովը իրաւունք ունի չառնել էդ փողը էն աշակերտներից, որոնք լաւ են սովորում և որոնց ծնողները կներկայացնեն իրանց խեղճութիւնի մասին ապացուցութիւն:

Էս տարի յուլիսի 1 ից Բեական զինադիան տեղափոխվեցաւ Կովկաս, Թիֆլիսի քաղաքացի Իվան Կարաւովի տանը, որն որ պէտք է օրհնվի սեպտեմբերի 5 ին, իսկ ուսումը կսկսվի սեպտեմբերի 6-ից:

Էդ ուսումնարանը նոր մանող աշակերտներին քննութիւնը կսկսվի սեպտեմբերի 6-ից և կշարունակվի մինչև սեպտեմբերի 15-ը, առաւօտեան 10 սահաթից մինչև կէսօրից յետոյ 2 սահաթը:

Իրանց որդերանցը զինադիայ տալ ցանկացող ծնողները պէտք է էդուր մասին խնդիր տան էդ զինադիայի գրիբերորի առնումով և հետն էլ ներկայացնեն. 1) նրանց ծագման վկայարեւալ վկայագիր, 2) նրանց ծնվելու և մկրտելու մասին մտորիկական վկայագիր և 3) նրանց առողջ կաղմվածք ունենալու և ծաղիկ պատուաստելու (կարելու) մասին վկայութիւն:

Թիֆլիսի ինկերներին ուսումնարանի մասին: Զինւորական միւստորը Թագաւոր Կայսեր հրամանով կարգադրել է էս տարի սեպտեմբերի 1-ից Թիֆլիսումը հետեակ զորքի ինկերներին համար ուսումնարան բաց անել, որտեղ պէտք է 200 հոգի սովորի:

Մեծ Իշխան Կովկասեան Փոխարքայի կողմից յայտնած շնորհակալութիւնը: Նորին Բարձրութիւն, Կովկասեան Փոխարքան յայտնեց իր առան-

ձին շնորհակալութիւնը Գորու բնակիչ Մովսէս և Նսայի Տէր Ստեփանեանցներին, ձրիաբար իրանց պատկանած դեանի երկաթէ ճանապարհի համար տալու պատճառով:

ՏՈՐԳԵՐ:

Վրաստանի և Իմէրեթի հայոց վիճակալին Կոնստոտորիայումն էս տարի սեպտեմբերի 19-ին նշանակված է Թիֆլիսումը, Օրթաճալայի մօտ, Կուր դետի ափին դռնված, Ստեփաննոս Գուլիփաչեանցի սուրբ Էջմիածնին և Թիֆլիսի Ներսիսեան հոգևոր դպրոցին ընծայած այգու իջարով տալու տորգը: Ուրի կամեւում է մանրամասը տեղեկութիւններ ստանալ էս տորգի մասին կառող է դաւնալ յիշեալ Կոնստոտորիան ամեն օր առաւօտեան 8 սահաթից մինչև կէսօրը, բացի կիրակի և հանդիսաւոր օրերից:

ԹԻՖԼԻՍ

Օգոստոսի 27—1866.

Ամենաշնաստար առևտրական և փողի կրիզիսները լինում են պատերազմի միջոցին և հացի պակաս տարիները և էդ ժամանակը ամենից պարզ երևում է բանկերի անօգուտ լինելը, ոչնչութիւնը և տկարութիւնը հասարակութենին օգնութիւն հասցնելու մասին: Էդ տարիները օտուր երկրներից հաց առնելու և զինւորական ծախսերը պատճառ են լինում ոսկու և արծաթի սահմանից դուրս կրելու, որն որ միշտ ժողովվում է բանկերումը և բանկերի զրամադրվա կազմողն է: Էդպէս ահա երբ որ հացի պակասութենի կամ պատերազմի ժամանակը բանկերից պա-

հանջում են ոսկի և արծաթ, բանկերը ստեղծված են լինում ոսկու և արծաթի դուրս տանելը թույլ չտալու և վաճառականների է հախբարը պահանջներու:

1815 թվից մինչև 1847 թվի Ֆրանսիան տասնուչորս անգամ ստիպված էր օտար երկրներից հաց առնելու և նրանց բանկը ամեն անգամ վաճառականներին մեծ ներդրությունների մեջ էր գրում, դրանց վերականգնելու և փոխարինելու 45 օրվա ժամանակով և բանկի շահը 6% -ից առնել բարձրացնելով: Բանկն է, որ սովի տարիները, երբ որ Ֆրանսիացոց տերությունը վերացնում էր ապրանքների մաքսը և թույլ էր տալիս ազատ, առանց մաքսի հաց բերելը, հենց էն ժամանակը բանկը արգելում էր ոսկու դուրս տանելը, հզախով խախտելով ազատ առևտուրի պայմանները: Միթե բանկը կարող չէ վարել իր գործերը առանց ոսկի և արծաթի դրամադրանքների, որոնք արգելում են բանկերին հասարակությունն օգտակար դրամային: Հարկաւոր չէ արգելք բանկերը ազատել ոսկու և արծաթի ներգործությունից: Ահա խնդիրներ, որոնց լաւ կամ վատ վճռելուցը կարող է հասարակությունը կամ անտեսական յառաջողիմունությունի ճանապարհով երթալ դէպի առաջ և կամ շարունակ կրիզիսների զոհ լինել: Հետո ու հետքանի որ ժողովուրդների միմեանց հետ ունեցած յարաբերությունները շտապում են, էնքան էլ կրիզիսները սաստկանում են և մեծ մեծ միասններ են տալիս: Բոլոր երկրներն տրամադրանքներ համաձայն են, որ երբ որ մէկ երկրի ապրանքների մուտքը շատ է քան թէ ելքը, էն ժամանակը բանկերը շատ վատ դրութեան մէջ են լինում մինչև էն տեղը, որ մոտենում են կոտորություն:

Բանկերի հաշիւներից երևում է, որ էդ ժամանակները դրանց անդունդները լքվում են վերականգնելու, իսկ ոսկին պահպանում է, պատճառը որ վաճառականների մէջ էդ ժամանակը էդ մետաղ

մեծ պահանջարկ թիւն կայ: Ինչպէս յայտնի է, բանկը դրամ է վեր առնում վերականգնելու և տեղը դուրս է տալիս ոսկի ու արծաթ կամ իր սեփական տոմսակները, որոնց ներկայացնելիս պարտաւոր է վճարել ոսկի կամ արծաթ: Բայց շատ անգամ բանկի տոմսակի ոսկու վրայ փոխելը (խուրդաց անելը) բանկի տիրոջից չէ կախված: Էդ ժամանակ բանկը իր ամեն ժամանակ փոխելու պայմանը կտրոււմ է, էլ չէ ընդունում իր տոմսակները, կամ թէ ընդունում է շատ պակաս գնով: Բանկը չէ կարող խուրդաց անել յանկարծ բոլոր իր տոմսակները էն պատճառով, որ իր ոսկին ու արծաթը երբեմն մինչև 100 անգամ պակաս է լինում իր դուրս տված տոմսակների գումարից: Ամերիկայի բանկերումը պատահում է, որ իր ունեցած ոսկին դուրս տված գումարի միայն 4% է: Չէ որ հեշտ կարող է բանկը կոտորանալ և կրիզիսի պատճառ դառնալ, եթէ յանկարծ դրամ բոլոր դուրս տված տոմսակները ներկայացնողին խուրդաց անելու և դա ոսկի չունենալու պատճառով ստիպված լինի բացասել: Անպատկար կուտրութիւններ և կրիզիսներ — ահա Անգլիայի, Ֆրանսիայի և Ամերիկայի բանկերի կարճ պատմութիւնը: Կա բոլորը ցոյց է տալիս, որ և բանկերը ու էհախբարը բացի միասին ոչինչ օգուտ չեն բերած մարդկութեան: Միմիայն աշխատանքը և էն էլ արդար աշխատանքը և վեր ածած դառը քրտինքը մինչև էսօր ծնել է և ապագայում ևս պէտք է ծնի հարստութիւն, իսկ էհախբարը միշտ տեղիք է ավել և ստիպել է մարդկանց ուրիշների և ապագայ բարօրութեան հաշիւին տալիս:

Ա. Ե.

ՆՈՐ ԳԻՒՏԵՐ ՀԱՅԵՐԻ ՄԷՋ ԵՍ ՎԵՐՋԻՆ
ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄԸ:

Կարդացողները ի հարկէ պէտք է դարձան, թէ արդեօք էս ինչ նոր գիւտեր են, որ հայերի ջորհքով լոյս են տեսել և էն էլ էս վերջին ժամանակներումը: Զարմանալի

բան Ելինչ չկայ աշխարհի տերակներ: Հայերն առաջ են գնում ուսումնի և գիտութեան միջնորդութեամբ և իհարկէ առաջ գնացող աղքատ անկարելի է, որ որ և իցէ գիտութեան մէջ նոր բան չգտնէ և էդ նոր գիւտը աշխարհէ աշխարհ տարածվելով պէտք է հարստացնէ գիտութիւնը, ապա ուրեմն և նոր դարկ տոյ յառաջագիմութեան անխնայ:

Կս պատճառով էլ չկամենալով ծածկել մեր հայերի աշխատասիրած գիւտերը, բացարձակ յայտնում ենք բոլորին էստեղ խախտել և տարածելու ամեն միջոցով բոլոր երկրները և աղբիւրի մէջ:

Մեր առած նոր գիւտերի հեղինակները «Գարունի» և «Հայկական աշխարհի» խմբագրողներն են: Եւ խիստ քիչ վերաբերում է մեր խօսքը «Գարունի» էս տարվայ 5-դ ԹՅ-ին և «Հայկական աշխարհի» 3-դ, 4-դ և 5-դ ԹՅ-ներին, որոնք լոյս տեսան էս վերջին ժամանակներումը:

Բայց կարող պահանջներ համար, որ չլինի թէ գիտականները խառը դրած տեղեկութիւնները չընկնեն, էսօր համար էլ էն նոր գիւտերը բաժանում ենք կարգ կարգ, ինչպէս և գիտութիւններն են բաժանված:

Էդ ժողովուրդի նոր գիւտերը էս ձևով ենք բաժանում կարգ կարգ ա. կրօնական գիւտ, ք. փիլիսոփայական, դ. մատենատիրական, դ. ֆիլոլոգիական, և. ստատիստիկական և դ. դեդալոգիական:

Կրօնական գիւտը տեսնում ենք «Գարունի» վերջիցնալ ԹՅ ումը, որտեղ հաստատվում է 269—279 երևանքումը, որ Պետրոս առաքեալը բոլորովին Հոռվմ քաղաք չէ գնացել: Այնտեղ Հոռվմումը լինել, միթէ Ղուկաս աւետարանիցը, որն որ Հոռվմումը դրեց իր աւետարանը չէր տեսնի նրան և չէր յիշի նրա մասին իր գրութեանումը: (Եր. 279):

Կարծիր չկայ, բոլորովին էդպէս է պատկերացում: Սաւա են առում պապականները, թէ Պետրոսը էլ էլ Հոռվմ և էստեղ էլ նահատակվել է:

Տեսնում էք ինչ լաւ տեղիցն է բռնել խմբագրողը:

Հիմի ի հարկէ ամենի համար պարզ է և ոչով չի համարձակվի որանից յետոյ անել, թէ Պետրոս առաքեալը Հոռվմ է էլել:

Ինչպէս պարզ և հասարակ բան է էդ գիւտը, բայց մի և նոյն ժամանակը ձեռ խելքը կհասնէր դրան մինչև հրատարակելը: Էդպէս է առհասարակ մեծ և երևելի գիւտերի բանը:

Փիլիսոփայական գիւտը «Հայկա-

կան աշխարհի, 141 երևան ենք դառնում: Խրախուսում է էդ ժողովրդի խմբագրողը մեր երիտասարդներին իրանց պարտականությունները կատարելու և առանց դարձի չմնալու, որովհետև անդործունեությունը մեռելություն է նշան է և էդ բանը, այս լեզուն անդործունեությունը «Հայկական աշխարհի» մշտական սուրբ աղօթքն է:

Նոր դիւտ է, ապա ինչ է, Աստուած միւր է: Երիտասարդները պէտք է առանց դորձի չմնան, պէտք է կատարեն իրանց պարտականությունները, բայց «Հայկական աշխարհի» խմբագրողը ոչ թէ դորձ չպէտք է չինէ, այլ և անդործունեությունի համար սուրբ աղօթքներ մեր առաքէ Աստուծուն: Լան է, թէ չէ:

Մատի մատի կտակաւ նոր դիւտը անկասկած դարձանք պէտք է բերէ ոչ թէ միայն միջ հայերիս, այլ և բոլոր եւրոպացիները, եթէ միայն մէկ հնարքով նրանցն իմաց անվի էս դիւտը: «Հայկական աշխարհի» 182 երեսումը կտանէք էդ դիւտը: Պ. խմբագրողը ասում է, թէ «Գարունի և Վաճառականի, Թիֆլիսի երկրորդականների մասին ոչ ինչ այս անգամ»: Եւ էդ բառերից յետոյ 15 տող բան է դրած «Վաճառականի» մասին:

Ոչինչը մատնամարտիկայումը դրվում է էս նշանով՝ 0, որ հայերեն դրօ է կոչվում և նշանակում է ոչինչ, մէկ բանի չլինելը: Բայց «Հայկական աշխարհի» խմբագրողի մատնամարտիկական կանոններով, իբր ասած էս բառերը—, Սքառ միմանցից յատկություններ ևս փոխ են առնում: (Ի՞նչ, որ, երբ) «Վաճառականի» 14 ՆՁ ում տպված է մի յողված «Առողջութիւնը ուսումնարանների մէջ»: Այդ յողվածը բառացի թարգմանութիւն է այս տարվան «Знание» օրագրից ՆՁ 2, բայց թարգմանութեան մասին ոչ մի խօսք չկայ ասված: Լաւ է . . . Համբերեցէք, կտուրէք ճիշդ լինել . . . դռնէ հրապարակարար: (?) Նոյն ՆՁ ում թերթը յայտնում է, որ ստորագրութիւնը դեռ չարձանակվում է և երբ կհանձնեն սակավաթիւ մնացած ՆՁ ՆՁ ներք, կյայտնեն ստորագրողներին: Հայեր, շտապեցէք, փրկվեցէք շուտ: «Արքայութիւնն ընտանոցի և բառերը յափշտակեն»: Ստորագրվեցէք շուտ «Վաճառականի» մնացած թերթերին: Volenti non fit injuria (կամեցողին անպատվութիւն չէ): Բնիկ Թիֆլիսցի Հայի դրամատիկական հանձարը այստեղ ևս կգտնէք (ՆՁ 17), որպէս ամենքնալիք յողվածը,—հաւասար է 0:

Անվիթարական է էս ճշմարտութիւնը, բայց նոր դիւտը պահանջում է հաւատալ, որ

էս 15 տող բանը հաւատար է ոչինչ:

Այդ որ մատնամարտիկ գլխումը կծաղէր էս միտքը:

Յիւլիոս Գիւլանի դիւտը ասելիք զօրութիւն է: «Հայկական աշխարհի» 111 երեսումը կգտնէք էդ դիւտը:

Այլ ցիւլիստ բառը մեկնած է հայերէն էս բառերով—հասարակաց բարօրութեան համար մտածողներ:

Էն որ ֆիլոսոֆն է համարձակվում հաստատել, թէ սոցիալիստը որ և իցէ դիտութենի, ճարտարութենի կամ արհեստի մէկ ճիշդով յատկապէս պարագայն է: Ի՞նչպէս մոլորված են խեղճերը, որ էսպիսի պարզ բաներ չեն հասկանում:

Մատի մատի կտակաւ նոր դիւտը տեսնում ենք «Գարունի», 284 երեսումը, որտեղ քաղաքիս 95 համբարների անունները տալուց յետոյ յայտնած է, թէ մէկ նոր համբար էլ նոր է աւելացել քաղաքիս, որ կոչվում է Քէլէխ սւտող:

Միայն լրակատար չէ ասած բոլորը էդ նոր համբարի մասին: Թէ արդեօք դրանք էլ ունին ստաբալի թէ չէ և թէ միւս համբարների կանոններով են վարում իրանց դործը, թէ ուրիշ կերպով: Պէտք էր պատմել անպատճառ, էդ համբարի մասին կոտորակալ հատկացողութիւն ստանալու համար:

Գիւլարուստիստի կտակաւ նմանապէս «Գարունի», մէջն է, 317 երևան: Մեր հայոց աշուղներն, ասում է, համարձակ կարող ենք ասել, որ էնպէս են չարժիւմ և գունաթափվում, ոչ ոք կհաս Թիֆլիսի խաւացոյց թէստրի լալոգներին:

Ոչ պակաս է կնշանակէ և ոչ աւելի ուրեմն հաւասար: Թող իմանան Եւրոպացիները, որ մենք էլ հաւասար ենք իրանց գեղարուեստների մէջ: Թնդ իմանան, որ Օձնայ փողահար Ղալին և երգիչ Մացոն (եր. 319) չէ պակաս իր Պատանիներից և Տամբուլիկներից:

Ի՞նչքան բան ծածուկ էր մնացել մեղանից և հիմի մեր հայոց ժողովուրդների միջոցով դիտական աշխարհի ժառանգութիւն է դառնում:

Այո, բոլորովին պարտաւորել էք ձեզ դիտականներին:

ՋԱՆԱՋԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:

Շամախու հայոց աղգային հոգևոր գլխոցը: Շամախու վիճակի առաջնորդ Դանիէլ արք—կաթողիկոս Շահաղարեանցի աշխատութիւնով էս տարի

յունախորհրդ Շամախու հայոց աղգային հոգևոր գլխոցը կարգադրվել է, մէկ առանձին հոգաբարձութիւն սարգելով էդ ուսումնարանի համար և դպրոցի համար հաստատականադրութիւն գրելով: Էս ուսումնարանի թէ հոգաբարձութիւնը և թէ կանոնադրութիւնը հաստատել է էս տարի ապրիլի 23-ին Եջմիածնի հայոց սինոդը:

Ուսումնարանը պէտք է ունենայ 6 հոգաբարձու, որոնց քուէով ընտրում են քաղաքի 2 եկեղեցիներից ընտրած 30 պատգամաւորները: Ուսումնարանի տեսուչը նմանապէս հոգաբարձու է համարվում:

Էդ դպրոցը կանոնադրութենի հիման վրայ պէտք է դրնովի հայոց Եջմիածնի կաթողիկոսի և սինոդի լրակատար տեսչութենի տակը և դրա գլխաւոր նպատակն է պատրաստել արժանաւոր հոգևորականներ և առհասարակ հայոց աղղի համար լուսաւորեալ անդամներ:

Պարսից բամբակը: Աշուրադէից գրում են, որ Կասովիս ծովի Արդիդի ափին մեծ բամբակ է դալիս և էնտեղից ուղարկվում է Հաշտարխան և Բաքու: Առաւօտից մինչև իրիկուն պարսիկները պարապում են խալիվաների Լըքնելով: Բամբակի դները վեր են ընկնում: Էս տարի դուրս է բերվել էդ տեղից բոլորը 30,000 փութ բամբակ:

1865 թվին Ռուսաստանումը մասնաւոր մարդկանց հանքերից

հանած ոսկին: Ռուսաստանումը, պէտք է ասած, որ մէկ քանի ոսկէ հանքերը տեղութենի ձեռին է և նա է մշակում, իսկ միւսները մասնաւոր մարդկանց ձեռին են: Հերոս մասնաւոր մարդիկը բոլոր Սիբիրումը և Ուրալեան սարերումը մէկ տարվայ մէջ հանել են 1350 փութ, 10 ֆունտ և 93 մսխալ ոսկի: Հայկուց յետոյ մարքած ոսկի է ստացվել բոլոր Սիբիրումը 1,080 փութ, 2 ֆունտ և 12 մսխալ: Ուրալեան սարերումը՝ 224 փութ 26 ֆունտ և 71 մսխալ: Սիբիրի ոսկու դինը՝ 13,931,434 մանէթ է և Ուրալեանինը՝ 2,907,434 մ. 98 կոպ. Ուրեմն էս հաշից երևում է, որ մասնաւոր մարդիկը 1865 թվին մէկ տարվայ մէջ Սիբիրումը և Ուրալեան սարերումը հանել են 16, 838,768 մանէթի և 98 կոպէկի ոսկի:

Ռուսաստանի երկաթէ ճա-

նապարհների մասին: Երկաթէ ճանապարհների կոմիտեոն էս տարի ապրիլի 23-ին հաստատել է արդէն չինեւու համար առաջին տոտիճանի երկաթէ ճանապարհները Ռուսաստանումը:

Էս չորս տարումը և մինչև վեց տարին անսղատճառ պատրաստ պէտք է լինին Ռուսաստանումը հետևեալ երկաթէ ճանապարհները՝

- Մոսկովից մինչև Օրեոլ . 366 վերսա,
- Օրեոլից մինչև Կուրսկ . . 145 վերսա,
- Կիևից մինչև Բալտա երկու ճիւղերով մէկը դէպ ի բերգիւնը և միւսը դէպ ի Վոլոյիսկ 622 3/4 —,
- Տիրասպոլից մինչև Քիշինեով . . 65 —,
- Բալտայից մինչև Նիսավիտզրատ 245 —,
- Նիսավիտզրադից Կրեմնչուգով և Պոլտավայով մինչև Խարկով . . . 361 —,
- Կուրսկից Խարկովով մինչև Ազովեան ծովը 727 —,
- Բեաթսից մինչև Մորչանսկ . . 120 —,
- Փոթուց մինչև Թիֆլիս . . . 244 — :

Ընդամենը 3373 3/4 վերսա :

Ռուսաց ժողովրդական նախակրթարանների համար կրօնագիտութեան դասադիրք շինելու մասին: Էս տարի ռուսաց միևնոյն և ազգային լուսաւորութենի նախարարութիւնը առաջարկեցին ցանկացողներին շինել ժողովրդական նախակրթարանների համար կրօնագիտութեան դասադիրք: Յանկացողները իրանց շինած դասադիրքերը կուղարկեն նշանակած տեղերը, կ'ընտրեն և ամենից լաւին կտուվի 1,500 մ. վարձատրութիւն:

Էսպիսի առաջարկութիւններ անվում է առհասարակ և միւս երկիրներումը և դրանց նպատակն է նշանակած վարձատրութիւն խոստանալով շատերին պարագեցնել մէկ որոշած գործով և ի հարկէ եղպէս խրախուսելով կարելի է համեմել նպատակին, այս ինքն ամենից լաւ և յարմարաւոր դասադիրք ձեռք բերելուն:

Մենք որ կամ բոլորովին չունինք ուսումնարանների համար դասադիրքեր և կամ ունինք մէկ քանիսը անթիւ պահապանութիւններով, պէտք է հետեւէինք եղ օրինակին: Կովկասեան երկրումը Ներսիսեան ուսումնարանը կարող էր եթէ 1000 մանէթներ չէ, դոնեա 400 մանէթներ խոստանալ աշխատողներին զանազան դասադիրքեր շինելու մեր ժողովրդական ուսումնարանների համար:

Սուխում-կալէյի ուսումնարանը արհեստաւորների համար: Էս տարի Սուխում-կալէյումը բաց էլաւ արհեստաւորների համար ուսումնարան, որտեղ որ պէտք է 15 հոգի Արխաղեյներից սովորին

այդեպանութիւն, պարտիզպանութիւն և ուրիշ արհեստներ:

Աստալիս ծովի առևտրական շոգենաւների մասին: Մէկ չաբաթ չէ անց կենում, որ «Կովկաս և Մերկուրիայ» ընկերութենի շոգենաւները գալիս են ապրանքներով Հաշտարխանից Բաքու, դնումն լինքարան և Պարսկաստան. յետոյ էն տեղից յետ են դառնում էլի Հաշտարխան նոր էլի ապրանք բարձեւու: «Կասպիան ընկերութենի», առադատաւոր նաւերը նմանապէս կանոնաւոր են բանում: Անդադար կանոնաւոր ընկերութենի նաւահանգստումը 2, 3 նաւ դարդկում է ապրանքները: Մէկ ամսից յետոյ պէտք է բանեն նմանապէս պ. Բախլիկինի նոր ընկերութենի շոգենաւները:

«Կովկաս և Մերկուրիայ», ընկերութիւնը ամսեւը երկու անգամ փոստա է բերում և տանում Բաքու: Էդուր համար երկու շոգենաւ է նշանակված: Էս երկու շոգենաւները գալիս են Բաքու չաբաթ օրերով. նրանցից մէկը Հաշտարխանից դնումէ Կասպիս ծովի արևմտեան կողմովը մինչև Աստրաբադեան ծոցը. իսկ միւս շոգենաւը յետ է գալիս Պարսկաստանից և մոնումէ Բաքու: Էդտեղ երկու շոգենաւները պատահումն են միմեանց:

Խօլերայի մասին: Պետերբուրգումը օգոստոսի 9-ին հիւանդացաւ խօլերայով 197, մեռաւ 21: Օգոստոսի 10-ին հիւանդացաւ 277, մեռաւ 21:

Մոսկովումը օգոստոսի 9-ին հիւանդացաւ 15, մեռաւ 5: Օգոստոսի 10-ին հիւանդացաւ 21, մեռաւ 9:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՏԵԼԵԳՐԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՄԱԿԱՐԻՍՅՈՅԻ ԵԱՐՄԱՐԿԱՅՈՅԻ:

Նիժնի-Նովգորոդ, օգոստոսի 8: — Յայտնի է, որ ամեն ժամանակ տարվայ պողաբերութիւնը և մանաւանդ հացի առատութիւնը առուտուրի լաւութեան պատճառ է կէլ: Էս անգամ էլ մի և նոյնն է պատահում: Էս տարի ողջ Ռուսաստանումը հացի բերքը լաւ պողաւէա է: Մակարիայի եարմարկայումը առուտուրը շատ լաւ սկսվեցաւ, մանաւանդ չիթեղէինը: Էս տարի առհասարակ 10% թանկ է չիթը, քան թէ անցեալ տարի. բայց հիմիկան գները դեռ վճռական չեն, որովհետեւ դեռ չեն ծախված բամբակը, լե-

զակը, տորոնը և ուրիշ ապրանքները որոնցից կախումն ունի և չիթի մազանդան: Ի վառ ո վս կի կոչված տեսալ չիթի առնողները մեր Կովկասեան հայերն են և պարսիկները:

Էս տարի մանաւանդ շատ են բերել ծախու կտաւեղէն և մանաւանդ Հոլանդիայի կտաւներից:

Երկաթեղէնը մեծ մասով Սիբիրի և Ռուսիան հանքերիցն է: Էս տարի 600,000 փութով պակաս է բերված քան թէ անցեալ տարվայ եարմարկայումը, երբ որ մօտ 4,000,000 փութ երկաթ էին բերած: Երկաթեղէնի մազանդան թերթերը (լիտալիյն) 2 ս 60 կ., կողը երկաթը — 1 մ. 55 կ փութը:

Եարմարկայումը օգոստոսի 3-ին խօլերայով հիւանդ կար 23 հոգի:

Նիժնի-Նովգորոդ, օգոստոսի 8: — Եարմարկայումը Կեախտայ չայն ծախվեցաւ անդուկը (եաշչիկը 115—117 մանէթ, իսկ Կանտոնի չայ Ֆունար 90 կ.—1 մ. 70 կ: Հիմիկվա չայի բարձր գները ոչ թէ էնդուրից որ քիչ է բերվել եարմարկայ (44,00 եաշչիկ), այլ Եւրոպայի բիրժաներուս Ռսի փողի կուրսի վեր բնկնելուցը: Ղալ մուխի չայ է բերված միայն 7,000 եաշչիկ: Գեռ չէ ծախված: Եաշչիկին 65 են տալիս, բայց ծախողը աւելի է ուզում:

Շաքար է բերված եարմարկան 7,00 բոչկայ (տակառ): Ծախվեցաւ փութ 9 մ. 35 կ.—9 մ. 80 կ:

Լիբերպոլ օգոստոսի 10:

Երեկ 10,000 հակ բամբակ ծախվեցաւ, էսօր 8,000 հակ: Գները բարձրանում են:

Թիֆլիս օգոստոսի 26:

Շաքարը Ֆրանսիացոց 9 մ. 80 — Ռսինը . . . 10 մ. 60 — Արծաթը 84% — 72% 75 մ Ռսկին 6 մ. 70